

tum per interrogationes à prudenti Confessario examen.

CAS. II. Sergio Antonium verberare volenti, promissit Cajus corbam frumenti, si verberationem omitteret. Omissit hic, at cum frumenti corbam petit, ipsi eam negat Cajus. Q. an illi eam tradere teneatur.

Respondeo negative. Ratio est, quia ei non debetur neque ex justitia, neque ex fidelitate. Non ex justitia; cum enim nullum jus ipsi competeret Antonium verberandi, si hunc verberare omissit, id fecit, ad quod jam tenebatur, & quod ex justitia debebat Antonio. Propterea, cum faciens, vel omittens aliquid, ad quod tenetur ex justitia, nihil pro eo possit prætere, quia esset prætere pro eo, quod non sibi, sed alteri est debitum, & quidem gratis; & quod saltem in humano commercio, nullus est æstimabilitatis, ideo neque Cajus tenetur ex justitia illi dare corbam frumenti, secus magna aperiretur via simoniæ, & usuris. Neque ei debetur ex fidelitate, quod enim sic maleficis promittitur, non promittitur omnino libere, sed ex quadam coactione, quia nempe aliter noluit maleficium omittere, prout alioquin tenentur, sicut in casu consimili tradit Regius Resol. cap. 4. num. 17.

CAS. III. Sempronius paupertate pressus, dormit in eodem lecto cum Cajo, cum quo sæpe habet tactus impudicos. Q. an possit absolvi, si cum illo dormire non destinat.

Respondeo negative, supposito quod alias ipsi assignata salutaria remedia, non prosint, & consentire soleat in istos tactus. Ratio est, quia in tali casu frequens relapsus cum eadem persona, & in eodem loco, satis denotat, simultaneum concubitum Sempronii cum Cajo esse respectu eorundem occasionem inducentem ad malum. Proindeque cum ad hoc præcavendum, agonizare teneamur pro anima nostra, dicendum, quod absolvi non possit, si cum Cajo dormire non desinat.

ANNO MDCCLV. MENSE JANUARI.

CAS. I. Agricola diebus festis solet mane ante Sacrum, & sub vesperam colligere fructus in agro, onerare currus, aliaque servilia opera exercere absque facultate sui Parochi, à quo etiam admonitus, excusat factum, dicens, se id facere ad fugiendum otium, & ut possit aliis diebus ferialibus esse expeditior ad agros colendos. Q. an peccet mortaliter, & quænam pars temporis censeatur notabilis pro mortali violatione Festi.

Respondeo in primis, Agricola per se peccare mortaliter, & quidem singulis diebus festis, quibus talia exercet per notabilem diei partem. Ratio est, qui cum hujusmodi opera, utpote servilia, sint die festo prohibita, quacumque festiva die per notabilem diei partem ab agricola exercentur, etiam

etiam interpolate, notabiliter ab eo vltatur præceptum sanctificandi Festum; nam singula illa opera, intra eandem diem ab eodem excitata, continuantur moraliter, & coalescunt in unum opus notabile: sicuti medicæ comestiones intra eandem jejunii diem ab eodem pluries repetita coalescunt tandem in unam notabilem refectionem, & mortalem fractionem jejunii, ut patet ex contraria 29. Propos. dam. ab Alex. VII. Nec agricolam excusat prætestus ab eo allatus sic fugiendi otium, ac se expeditiorem reddendi, &c. Neutrum enim ipsum justificat. Non primum, quia otium vitari potest per alia media non prohibita, immo honesta, ac præsertim vacando Deo, rebusque divinis: *Festi enim dies*, ait SS. D. N. Bened. Papa XIV. fel. mem. tom. 1. Bullar. Constit. 60. *ad id instituti sunt, ut fideles in precibus, divinisque laudibus frequentes, & assidui sint, ut Ecclesiis intersint, Sacramenta ad Animæ vulnerum curationem adhibeant, seduloque se exercent in his operibus, quæ veram pietatem continent, & ut demum Sanctos, una cum Christo regnantes tamquam Patronos, congruis officiis, & honoribus prosequantur.* Non secundum, quia non licet violare Festum, ut quis præcise reddat se expeditiorem ad laborandum sequenti die feriali: alias posset pictor in die festo licite contere, ac miscere colores, & alius cuicumque artifex servilibus aliis operibus vacare ad eundem finem; quod tamen à DD. commun. reprobatur, ut illicitum, ni simul interveniat vera urgens necessitas, vel alia justa causa id peragendi, & quidem recognita (si periculum non est in mora) & probata à superiore Ecclesiastico; ut pluries declaravit Sacra Congreg. apud Monacellum Form. part. 1. tit. 3. form. 7. num. 7. immo requiritur quod sit scripto probata saltem à Parocho, cum in Synodalibus Diœcesanis Constitutionibus decretum id habeatur, ac expresse præceptum in Epistola Encyclica, data 16. Martii 1737. ad universos Archipresbyteros, & Parochos hujus Diœcesis à Præfato SS. D. N. tunc nostro Archiepiscopo, quam una cum omnibus, & singulis notificationibus, ac edictis, ad bonum Civitatis, ac Diœcesis spirituale regimen spectantibus, die 10. Julii 1755. confirmavit, & in quantum opus erat innovavit Eminentiss. ac Reverendiss. Princeps Vincentius Cardinalis Malvetius, in præsens Archiepiscopus noster vigilantissimus. Quare cum agricola soleat prædicta exercere absque approbatione facta saltem à Parocho; dicendum, ipsum per se peccare mortaliter, & quidem &c. Dico *per se*; nam si bona fide putarit fugam otii, &c. à culpa excusare, & Parochus, audita tali excusatione, nihil reposuit; ideoque is in priori bona fide perseverans, prosequitur operari, tunc excusatur à culpa per accidens, ratione bonæ fidei. Sanchez Consil. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 31. Quænam pars temporis postea censeatur notabilis pro mortali violatione Festi, in jure definitum non habemus. Hinc plures DD. spatium unius horæ, duarum circiter alii communius assignant, si non parum laboris circa opus impendatur.

CAS. II. Q. secundo, an, & pro quot vicibus, & ob quasnam causas possit Parochus suis subditis dare facultatem exercendi opera servilia dierum festis.

Respondeo; posse Parochum in hac Diœcesi dare in scriptis subditis suis facultatem, ut mane, *audito Sacro*, aut post prandium, *fnitis Vesperis*, exercent

ceant diebus festis opera ruralia; quando, & quoties *id exigat vera urgens necessitas, aut publica utilitas*. Ratio est, quia indefinite sic Parocho permittitur in supracitata Encyclica. Nequit tamen dare licentiam imponendi bestiis onera, ut hæc alio transferantur; nec potestatem facere Mulionibus, ut cum jumentis, vel plaustris, quæ mercibus onusta sint, iter habeant; nec Pistriariis quibuscumque, ut in Molendinis aliquid molant, vel ad ea quidquam vehant, sive ab eis revehant; cum in ordine ad hæc in eadem Encyclica facultas dandi licentiam reservetur Archiepiscopo, vel ejus Vicario Generali. Ubi postea per Synodales sanctiones, aut per Edicta Episcopalia nihil de hac re decretum reperitur, censeo pariter Parochos, in casu urgentis necessitatis, & absente, aut longe distante Ordinario, posse concedere suis subditis laborandi facultatem, saltem audito Sacro; quamvis enim dare licentiam ex officio spectat ad Ordinarium, & Judicium Ordinarii (si commode adiri potest) requiratur etiam in casu necessitatis, vel alterius justæ causæ, ut declaravit Sacra Congreg. 12. Martii 1601. apud Pascucium Comp. Pign. v. de fest. dieb. Matthæucium Offic. Cur. cap. 21. num. 4. & alios; tamen cum Ordinarius commode adiri non potest, & aliunde urget justa causa laborandi, tunc rationabiliter præsumitur eundem Ordinarium actu ratum habere quod Parochus examinet justitiam causæ, & hac justa detecta, licentiam concedat ex interpretativa commissione: non alia ratione in hisce casibus requiritur assensus Ordinarii, quam ut ab eo dignoscatur ante permissionem laboris, an vere adsit justa causa laborandi. Cum ergo in defectu Ordinarii possit Parochus dignoscere justitiam causæ, dicendum, quod hic possit, immo in casu teneatur dare licentiam, & sicuti ad id teneretur Ordinarius, si rogaretur: cum cognita justitia causæ, Episcopus licentiam negare non possit, ut declaravit Sacra Congreg. Episc. 12. Maji. 1465. apud Pascucium loc. cit.

CAS. III. Novit Villicus superabundare in prædio Domini sui folia mororum pro alendis bombycibus, propterea ipsum admonet, ut vel folia quarundam arborum vendi sinat, vel majorem bombycum copiam poni permittat. Abnuit Dominus, subdens, sua parum referre, quod reliquum è foliis marcescat, frustra que pereat. Villicus tamen majorem bombycum copiam ponit, sericum inde extractum vendit, pretiumque illi majori superadditæ copię correspondens sibi totum retinet. Q. an licite.

Respondeo negative. Est enim pretium serici, retracti ex bombycibus, quos in substantia aluit ex foliis Domini, sicuti cæteros, unde sicuti de pretio retracto ex alio serico debetur pars Domino; ita etiam de isto. Nec obstat Dominum dixisse sua parum referre, si reliquum è foliis marcesceret, ac frustra periret: in primis enim credibile est, Dominum id non protulisse ex animo, & ea intentione, quod vere frustra periret; sed potius ob timorem, quod si folia quarundam arborum vendi, aut majorem bombycum copiam poni permitteret, aliam postea foliorum quantitatem ipse quanti pluris emere cogeretur, ut Dominis quandoque contingit in hujusmodi casibus. Deinde cum hic agatur de pretio retracto ex fructu mixto, communis est Doctorum opinio, Dominum non esse eo privandum, etiamsi illud alias non fuisset percepturus, ut videre est penes Giribaldum de rest.

cap.

cap. 2. dub. 5. num. 50. & hoc maxime valet in casu; nam cum Villicus conducatur in utilitatem Domini, tenetur ex officio curare pro sua peritia utilitatem ejusdem. Neque dicas, Dominum huic suo juri cessisse abdicando dominium per prædicta verba, & derelicta linquendo folia, quæ supererant: non enim proprie abdicat dominium rei, nec rem derelinquit, etiam ex animo, eamque perire sinit; nam sic potius ostendit, se habere circa eam plenum dominium, & in eam plenum dominium exercet.

MENSE FEBRUARII.

CAS. I. Petit Sempronius à Parocho, ut sibi det facultatem in certo Ecclesie loco faciendi sepulturam pro se, suisque domesticis tantum. Consentit Parochus, sed vult, ut sibi pro eo situ, qui valde honorabilis est, tradantur centum à Sempronio. Q. an Parochus exigere possit ea centum absque labe simoniæ.

CAS. II. Q. secundo, ad quem spectent illa centum.

CAS. III. Q. tertio, an habens sepulchrum proprium, possit absque labe simoniæ illud alteri vendere.

Respondeo ad primum cum distinctione. Vel Parochus vult, ut ea centum sibi tradantur pro situ, quatenus sacro, aut quatenus honorabili per respectum ad aliquid spirituale. Vel vult, ea centum sibi tradi pro ipso situ materiali, seu quatenus honorabili per respectum ad aliquid temporale. Si primum, clare patet, ipsum non posse ea centum exigere absque labe simoniæ; locus enim quatenus sacer, & prout dicens respectum ad spirituale, spiritualis est, ac proinde absque simonia nil pro eo exigi potest. Si secundum, dico, quod Parochus absque labe simoniæ potest ea centum exigere, si hujusmodi materiale una cum illa honorabilitate tanti valet in communi hominum æstimatione. Ratio est, quia ex una parte materiale talis loci solum per accidens est conjunctum cum spirituali, nec amittit suam æstimationem ob talem conjunctionem; ex alia id, quod pro eo exigitur, ut honorabili per respectum aliquem temporalem, exigitur pro ipso honore temporali, qui non est materia simoniæ. Nec obstat, S. Gregorium, relatum in Can. *Quæst.* 13. quæst. 2. reprehendisse Januarium Episcopum Caralitantum, eo quod pro sepultura cujusdam mulieris centum solidos petebat: Et in cap. *Abolenda* de Sepult. mandari Episcopo, ut inhibeat Clericis, ne quidquam pro terra sepulchri exigere præsumant, ac utrobique vocari pravam consuetudinem in contrarium. Non obstat, inquam, nam hi, & alii consimiles Canones loquuntur de sepultura, ac terra loci jam deputati ad communem quasi necessariam sepulturam, uti sunt Cœmeteria, ac Sepulturæ communes in Ecclesiis Parochialibus Cœmeterium non habentibus: quæ sunt loca, ut ita dicam, necessaria ad sepeliendum mortuos ritu Ecclesiastico; ac proinde etiam pro terra eorundem nil ut pretium exigi volunt. At noster casus est valde diversus; loquimur enim de situ non deputato ad sepulturam communem, ac necessariam, & sumpto secundum suum esse materiale, quod cum sit pretio æstimabile, & non connexum essentialiter cum spirituali, hoc invendito, utque vendi potest una cum illa temporali ho-

no-

notabilitate, quam importat: sicuti, juxta S. Thomam in 4. dist. 25. q. 3. ad 1. ratione materiae licite vendi potest alicui Ecclesiae Calix consecratus adhuc integer, & alicui locari Coemeterium pro sceno ex eo colligendo, quia colligere scenum è Coemeterio est quid mere temporale. Et hæc præcipue valent pro iis locis, in quibus saltem à decem annis, & sciente, & consentiente Episcopo, viget consuetudo aliquid exigendi; quæ juxta Riccium, Naldum, & alios jam est universalis. Moneo tamen, in hac Diocesi Bononiensi prius consulendum esse Archiepiscopum, antequam ulli familiae concedatur jus sepulturæ, aut novum substruatur sepulchrum; ita enim decrevit ultima Synodus Diocesana lib. 3. cap. ult. §. *Sub Altaribus*.

Resp. ad II. cum Filliucio tract. 45. cap. 3. quæst. II. num. 16. spectare ad ipsam Ecclesiam. Ratio est, quia proprie hujus est situs, qui fuit concessus; & hæc ea est, quæ subest alicui alterationi, ac mutationi in suo pavimento, & fundo ob ædificationem sepulchri; nec potest deinceps extra casum necessitatis aliter disponere de tali situ usquequo extant ex domesticis Sempronii. Unde cum ipsa subsit hujusmodi incommodis, ei debetur pretii commodum.

Respondeo ad III. qui habet sepulchrum proprium, hoc est, propriis sumptibus emptum, vel ædificatum, potest, interveniente consensu Parochi, vel alterius Superioris, jus habentis in tali Ecclesia, absque labe simoniae, ipsum alteri vendere quoad materiale, & pro quanto in eo expendit. Ita Rosignolus de sim. præ. 24. n. 17. Ugolinus, Layman, & alii. Ratio est, quia, ut supra diximus, materiale non desinit esse quid pretio æstimabile ex quo per accidens sit conjunctum cum spirituali: & expensæ factæ in communi opinione suam retinent æstimabilitatem: Ergo sicuti ob hanc rationem potest, juxta dicta, vendi Ecclesiae Calix, ac Parochus exigere ea centum pro situ materiali, honorabilitate, ac obligatione temporali aliter in posterum non disponendi de eo situ; ita &c. Nec obstat, quod venditor in casu non habeat dominium, sed tantum usum sepulchri: quemadmodum enim quamvis Ecclesia non abdicet in primo casu dominium situs, sed emptor acquirat solum usum ejusdem, potest, hoc non obstante, Parochus illa centum exigere propter materiale &c. ita &c. Deinde etiam Conductor domus non habet illius dominium, sed usum; & tamen, saltem de consensu Domini, potest eam alteri sublocare: ergo à pari. Requiritur tamen consensus Ecclesiae, idest superioris ejusdem; cum enim, deficiente familia, vel hæredibus, Sepulchrum pertineat ad Ecclesiam, in præjudicium ejus cedere potest, quod sepulchrum vendatur alteri extraneo pro se, & successoribus ejus. Immo sepulchrum vendi non potest ab hærede, vel successore in præjudicium aliorum hæredum, aut successorum, statim ac à primo institutore pro hæredibus, aut successoribus fuit constructum. Vide Passerinum de Hom. Stat. tom. 2. quæst. 187. art. 4. num. 363. ac 393.

MENSE MARTII.

CAS. I. CAJUS foeminae gravidæ ad se adventanti terrorem joco incussit, unde secutus est abortus. Q. an incidit in casum reservatum homicidii secuti, factusque sit irregularis?

Res.

Respondeo, Cajum non incidisse in casum homicidii reservatum; factum tamen esse irregularem. Ratio pr. partis est, quia homicidium reservatum in hac Diocesi, est homicidium voluntarium; hoc est studiose, malo animo, & ex intentione occidendi commissum; vel saltem intentum in sua causa proxima, ex qua ordinarie sequitur mors. Jam vero hujusmodi non est abortus, ac mors foetus animati, secuta in casu ex terrore per jocum à Cajo foeminae gravidæ iocusso: siquidem Cajus intendit quidem illi incutere aliqualem terrorem; at, cum id fecerit ex joco, non intendit eam adeo perterrefacere, ut ob nimium terrorem abortiret: hoc enim, uti supponitur, nullo modo prævidet; & quod secuturum esset, nec suspicionem habuit. Propterea cum dicta mors, neque in se, neque in sua causa proxima, fuerit à Cajo volita, ac intenta, dici debet ipsum proprie non commisisse homicidium voluntarium, per consequens nec incidisse in ejus reservationem. Ratio secundæ partis est, quia licet Cajus non præviderit illam foeminam fore adeo perterrefaciendam, & cum abortu mortem foetus; tamen advertere facile poterat, ac debebat, inopinatum terrorem foeminae gravidæ incussum posse etiam in foetu causare alterationem periculosam, & quandoque etiam mortem; ac proinde abstinere debebat ab illo joco, & terrore periculoso; maxime attenda foeminarum naturam, quæ admodum timida esse solet. Propterea cum ab hoc minime abstinuerit, censeretur voluntarie dedisse causam abortui, ac morti foetus animati: ideoque est irregularis, ut cum communi docent Sayrus de Censur. lib. 7. cap. 6. num. 31. & Joann. Bapt. Corradus Respons. par. 1. quæst. 344. in addit.

CAS. II. Seja uxor Caji adulterabatur cum Titio: qui monitus, mortem à Cajo parari sibi, ac prædictæ Uxori, interficit, eundem Cajum. Q. an dicta Seja possit nubere Titio?

Respondeo cum dist. Vel Titius interfecit Cajum de consensu & consilio Seje, aut ad finem ducendi Sejam: vel in id Seja nullo modo consentiente, & ad puram sui ac Seje cautelam, ac defensionem. Si primum; dico, Sejam non posse Titio nubere, quia in utroque illo casu inter Sejam, & Titium datur impedimentum criminis; si enim interfecit Cajum de consensu, & consilio Seje, mors Caji secuta est ex machinatione utriusque; nam Titius eam intulit physice per occasionem, & Seja moraliter per consilium, quod sufficit ad contrahendum impedimentum, cum hic attendatur machinatio, qualiscumque illa sit, ideoque etiam moralis, ut cum Pyrrho Corrado, & Sanchez notat P. Syrus Placentinus Dilucid. part. 2. cap. 2. form. 8. in fine. Si postea Titius interfecit Cajum ad finem ducendi Sejam, etiam in tali casu adest prædictum impedimentum ob præcedens adulterium, & machinationem unius, cum effectu, ad talem finem. Si secundum; dico, Sejam posse Titio nubere, quia in tali casu ex adulterio, & machinatione unius, facta, non ad finem ducendi, sed ad sui, ac Seje cautelam, & defensionem, etiam occasione secuta, non oritur Criminis, aut aliud impedimentum dirimens; & per consequens Seja, quantum ex hoc est, potest utique Titio nubere; ut tradunt Doctores communiter.

CAS. III. Concessit Uxor marito, ut votum Castitatis emitteret; eo tamen emisso, pluries illi petenti debitum reddit. Nunc acta scrupulo, an eidem

Zz

dem

dem licite indulgeat, petit à Confessario, an possit illi debitum reddere, & etiam petere?

Respondeo ipsam non posse reddere, nec petere, si quando id marito concessit, ipsa renuntiavit juri suo, & maritus expresse ei remisit obligationem reddendi; nam in tali casu tam reddere, quam petere, esset cooperari fractioni voti, facti à marito, & per consequens peccatum grave, juxta illud Apostoli ad Rom. 1. *Digni sunt morte, non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.* Si vero eo tunc nec ipsa renuntiaverit juri suo, nec maritus expresse ei remisit &c. dico in tali casu ipsam posse absolute petere; reddere vero, si maritus ab ea monitus ut absteat, nolit abstinere. Ratio primi est; quia, si non cessit juri suo, etiamsi marito indulserit ut voveret, illud adhuc retinet; cum sint duo diversa, consentire marito ut castitatem voveat, & se privare jure petendi; ac proinde in tali casu libere potest debitum petere, sicuti antea. Ratio secundi est, quia licet eo tunc peccet maritus illi se uniendo per debiti exactionem, ipsa tamen Uxor non peccat nolenti abstinere debitum reddendo; nam ex una parte dat operam rei sibi licite, maxime si id faciat ad servandam fidem datam in matrimonio, ac satisfaciendum juri, quod ille adhuc habet in ejus corpus; aut ne illum ad iram, & odium erga se provocer, neve is contra naturam, aut cum aliis peccet. Ex alia proprie dici non potest cooperari formali peccato mariti, à quo potius per monitionem conata est ipsum retrahere; sed in casu dicitur mere illud permittere, cum non sit causa quod Vir debitum exigat, ac peccet. Hinc habens necessitatem mutui, si hoc non inveniat ni penes eum, qui mutuare non vult absque usura, proprie non dicitur cooperari formali peccato ejusdem, si ab hoc ipsum accipiat; ut cum communi tradit Giribaldus de Mur. & usur. cap. 3. dub. 12. ita &c. Dominicus Soto in 4. dist. 31. quæst. 2. art. 3. Perez de Matr. dist. 50. sect. 5. Sanchez eod. tr. lib. 9. disp. 6. num. 7. & disp. 36. n. 10. Bonacina, & alii.

MENSE APRILIS.

CAS. I. Nierat Petronius cum Geminiana Mutinensi Sponsalia de futuro, cum Paulus, amicus Sponsi, hunc per viam inveniens, eidem jocose ait: Quando contrahis Matrimonium tuum? Cui ille, quando vis tu; volo enim, ut ipsum meo nomine contrahas. Age dum, subjunxit Paulus, trade mihi mandatum, & illico ad ipsum ineundum proficiscar. Scribere fecit Petronius, Pauloque tradidit speciale mandatum, ficto quidem, ac jocoso animo factum; sed immediate, post Pauli discessum, vero, stabilique consensu ab ipsomet Sponso interne ratificatum. Q. an Matrimonium per Paulum inde contractum, sit validum?

Respondeo negative cum Conink tom. 2. disp. 24. dub. 9. num. 72. si mandatum ante Matrimonium aliquo modo non fuit Paulo serio renovatum. Ratio est, quia semel, ac jocose, & animo ficto Paulo datum fuerat speciale mandatum, proprie hic non erat verus Sponsæ procurator, sed fictus; nec habebat verum mandatum, sed fictum; & ex mera falsa suppositione: per consequens neque poterat Sponsi nomine valide operari, & vigore vo-

luntatis ejusdem verum inire Matrimonium. Nec obstat, Petronium vero in teriori consensu postea ratificasse mandatum; cum enim iste vetus consensus non fuerit Paulo manifestatus, non potuit hic vigore ejusdem facere nomine Sponsi externam illam traditionem, & acceptationem, quæ in actu celebrationis Matrimonii vicisim fit à contrahentibus. Hinc, sicuti si Sponsus in actu contractus dicat Sponsæ animo ficto: *Duco te in uxorem*, contractus in foro conscientie est nullus, quamvis postea interne in eam consentiat, dum ipsa exprimit suum consensum, eo quia mutua externa traditio, essentialiter requisita ad Matrimonii contractum ex parte Sponsi, in casu non processisset ex vera voluntate ejusdem, & consensus posterior nullo fuisset exteriori signo manifestatus; ita &c. Actus enim externi non sunt in hisce casibus vera signa internæ voluntatis, nisi ab ea proveniant.

CAS. II. Titius, Sempronius, & Cajus, fratres, omnes uxorati, vivunt simul in communiione bonorum. Titius tamen habuit à sua uxore dotem longe ampliore aliis fratribus, qui sunt etiam onusti filiis, quorum plerique sunt ad laborandum inutiliter; cum Titius è contra unum solum filium habeat, pro quo ejus Mater, quæ domum regit, multa sæpe clam reponit, non deducenda in partitionem cum aliis. Q. an id tuta conscientia facere possit?

CAS. III. Q. secundo, quid faciendum, si fratres deveniant ad partitionem bonorum?

Respondeo ad I. non posse dictam Matrem id facere tuta conscientia, si ejusdem maritus vivit cum duobus aliis fratribus in communiione bonorum omnium in universum; posse tamen de consensu mariti quandoque reponere aliquid discretum judicio viri prudentis, si præcise habeant indivisum patrimonium, simulque habitent utentes eadem mensa, cibo, & potu simulque laborantes. Ratio primæ part. est, quia, inita inter fratres societate communiione bonorum in universum, omnes proventus, & expensæ, omnia lucra, damna, & debita, undecumque adveniant, fiunt communia, dummodo non adveniant ex delicto, aut culpa alicujus ex Sociis; & si unus ex iis plus aliis expendit, dummodo id faciat ex rationabili motivo, puta, pro alenda prole numerosiore, non possunt illud alii Socii repetere; quia istæ majores expensæ eo tunc non sunt in consideratione, l. *si Socius pro filia*, ff. *pro Socio*, Molina tom. 2. de Just. disp. 421. Propterea cum in isto casu non habeat dicta Mater ullum justum titulum clam aliquid reponendi, id facere non potest tuta conscientia. Ratio sec. partis est, quia tunc inter fratres ad summum censerur tacite inita societas bonorum patrimonialium: propterea cum non veniat in communiionem fructus suæ dotis longe amplioris, potest de consensu mariti, ad quem spectat ejusdem dominium utile, clam reponere excessum fructuum, non quidem libratum judicio suo, sed judicio æqui bonique viri, si aliter conventum non fuerit inter partes, aut diversa non sit consuetudo, quibus indubie standum est. Hinc inferes, quod si fratres deveniant ad partitionem bonorum, in primo casu prius detrahuntur dotes, dein cætera æqualiter dividuntur, si ab initio aliter pactum non fuerit. In secundo ulterius detrahendus excessus fructuum præfatæ dotis, si jam non fuit à Titii uxore surreptus; quinimmo juxta DD. sunt etiam Titio compensandæ illæ

majores expensæ, factæ pro majori numero, ac in utilitatem filiorum Sempronii, & Caji: dein cætera æqualiter dividenda. Ex quo habes responsum ad alium casum.

MENS E M A I I.

CAS. I. Sergius importunis precibus, & cum promissione Matrimonii, extorsit copulam à virgine, quæ postea recusata à stupratore, nupsit alteri æque digno, tum ipsa se virginem ita bene simulavit, ut nullam maritus de ejus violata pudicitia suspicionem habuerit. Q. an Sergius teneatur ad ullam restitutionem pro violatione virginis à se facta?

CAS. II. Secundo an peccaverit talis fœmina simulando se virginem esse, cum talis non esset?

Respondeo ad pr. per se loquendo non teneri Sergium in casu ad ullam restitutionem; non enim tenetur vi legis, quia dispositio cap. 1. de Adult. & Stup. utpote facta in odium seductionis, est pœnalis, ideoque non obligat ante sententiam Judicis. Anacletus in 4. Decr. tit. 1. §. 4. num. 76. Neque tenetur ratione ejusdem violationis; nam cum virginitas amissa in se sit irreperabilis, restitui non potest; & cum non habeat pretium, pretii solutione non compensatur. Lessius de Just. & Jur. lib. 2. cap. 50. num. 15. Dixi nihilominus *per se loquendo*, eo quia si maritus successu temporis acquireret notitiam præfate violationis, ac ob id uxorem desereret, aut male tractaret, tunc juxta Vazquez opusc. de Rest. c. 3. §. 2. dist. 3. num. 8. & alios, teneretur stuprator aliquid tribuere arbitrio viri prudentis, ad reficiendum tale damnum subsecutum; sicuti tenetur quando stuprata contra ipsum egit penes Judicem, & hic ad aliquid tribuendum ipsum damnavit.

Resp. ad sec. neg. cum Bonacina circa 8. Decal. præc. disp. 10. quæst. 1. pun. 2. num. 8. dummodo id fecerit mediis licitis, ac positive tendentibus non ad decipiendum, sed ad occultandum proprium defectum. Ratio est, quia cum hic sit ex iis defectibus, qui à contrahentibus non solent manifestari, & si manifestetur, ordinarie constituat personam in eo statu, ut vel nulli, vel non nisi personæ ignobilioris notæ nubere possit; usa est puella jure suo ita bene regendo vitium amissæ virginitatis, ut maritus de violata ejusdem pudicitia nec suspicionem habuerit; siquidem nemo tenetur prodere se ipsum, & quisque potest tantum sibi consulere, quantum licite fieri potest. Monet tamen, & quidem recte, idem Auctor, quod ut puella sic deflorata licite nubat, requiritur, quod vel ita tegat defectum suum mediis licitis, ut verosimile non sit, quod ejus vir umquam sit illum percepturus, vel quod cognoscat, quod, eo etiam detecto, ob ipsum non concipiet gravem molestem, nec ipsam valde male tractabit; nam secus, inquit, ipsa mortaliter peccat ita nubendo, cum det occasionem gravibus inconvenientibus subsequentibus, vel saltem eorundem grave periculum adstruat, ac exinde facile oriri grave damnum.

CAS. III. Berta effecta gravida à Sacerdote, huic dicit, se velle pharmacum sumere ad abortiendum, ne facinus ad suorum parentum notitiam deveniat. Sacerdos, hoc audito, tacet, ac interim illa pharmacum sumit, &

sequitur abortus. Q. an uterque incidat in casum reservatum, & Sacerdos sit irregularis?

Resp. Si Sacerdos præcise tacet, in casum reservatum incidit quidem Berta, si fœtus erat animatus; non tamen Sacerdos, qui probabilius neque est irregularis. Ira P. Joann. Dominicus Mansi de Cas. reserv. part. 1. quæst. 2. cas. 5. §. 2. num. 41. Ratio primi est, quia Berta sic causando abortum fœtus animati, vere commisit homicidium voluntarium, in cujus reservatione cum comprehendantur etiam fœminæ, ideo &c. Ratio secundi est, quia Sacerdos non consuluit procuracionem abortus, nec Bertæ resolutionem ullo modo approbavit, sed tantum tacuit, & sic abortum permisit; ideoque cum in casu reservatione ne verbum quidem fiat de mere permittentibus, dicendum, quod ille non incidit in casum reservatum. Nec obstat, quod teneretur impedire abortum (ut ajunt plures) etiam ex justitia; id enim probat quidem, quod Sacerdos gravissime peccaverit, illum non impediendo (in quo sensu etiam intelliguntur Canones, qui opponi solent) attamen non probat, quod incidit in reservationem casus, cum hæc utpote odiosa extendi non debeat ultra terminorum expressionem. Ratio tertiæ est, quia irregularitas adstrui non debet, ubi à jure statuta non reperitur. Porro nullus Canon afferri potest, in quo dicatur, eum esse, aut fieri irregularem, qui præcise non impedit homicidium, ut notat Card. de Lugo de Just. & Jur. disp. 10. sect. 11. num. 219. & 222. ubi refert Dianam, & alios, ideo &c.

MENS E J U N I I.

CAS. I. Cajus Paterfamilias meretricem domi alit, ideoque sæpe admittitur fuit à filia, ut pellicem domo expellat, alioquin ipsa fugiet. Et de facto, cum Pater non respisceret, fugit filia à domo Patris, seque ad honestam familiam in alia Parochia existentem recepit, ubi benigne excepta, ac per tres menses commorata, ibi tradita est in matrimonium cuidam adolescenti, commoranti in Parochia diversa, cui Matrimonio adstitit Parochus, non sponsi, nec Patris filia, sed illius familiæ, in qua per istos tres menses filia commorata est. Q. an filia peccaverit nubendo, non præmonito suo Patre?

CAS. II. Q. secundo, an istud Matrimonium celebratum ab hoc Parocho sit validum?

CAS. III. Q. tertio, an Pater teneatur illi dare dotem suo statui convenientem?

Resp. ad I. Filiam prædicto modo nubere attentatam, non præmonito Patre, utique peccasse; si ultra expositum in casu, ipsi non inerat aliud grave motivum Patrem non præmonendi. Ratio est, quia sic defecit in subjectio- ne, quam habet, ac habere debet maxime filia ad patrem, necnon in venera- tione, & honore à filiis debito parentibus, ut inter alios docet D. Ambrosius epist. 64. ad Sisinium lib. 6. ubi loquens de filio, qui uxorem acceperat, inconsulto patre, ait: *Malo culpam ferri: ipsa paterna offensio fuit.* Nec obstat, quod Pater sit improbus: sicuti enim Servi teneantur ad amorem,